

2020-11-16

Ert dnr:
S2020/08228Sektionen för planering säkerhet och miljö
Michael ÖhlundSocialdepartementet
Linda Torsbrink
10333 STOCKHOLM

Förslag till förordning om tillfälligt förbud mot servering av alkohol

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) tillstyrker förslaget om ny förordning med förbud mot alkoholserving vissa tider, med föreslagna undantag.

SKR vill särskilt framhålla att det finns problem med att genomföra uppföljning av förbudet inom ramen för kommunernas ordinarie tillsynsuppdrag.

SKR efterfrågar omedelbar tillsynsvägledning avseende förordningen.

Sveriges Kommuner och Regioners synpunkter

Generella synpunkter

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) tillstyrker förslaget om en förordning som förbjuder huvuddelen av sådan servering som avses i alkohollagen under vissa tider på dygnet. Förslaget riskerar enligt konsekvensbedömningen att få en påverkan på antalet arbetstillfällen och effekt för arbetslösheten, men SKR anser att smittspridningen i nuläget är i en sådan situation att alla verktyg behövs.

Precis som framkommer i promemorian finns en bristande följsamhet mot regelverken som ska hindra smittspridning under sena kvällar och nätter, framför allt i kombination med alkoholintag. Det finns begränsad möjlighet att med tillsynen enligt lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen påverka sådana beteenden, som inte heller på ett enkelt sätt kan förhindras av dem som är ansvariga för serveringsställena. Nuvarande situation går inte att påverka genom ökad tillsynsfrekvens eftersom tillsynsbesöket endast ger en ögonblicksbild av situationen och denna kan se helt annorlunda ut endast kort tidsperiod därefter. SKR har ingen synpunkt på den nu föreslagna tiden (22:00) men framhåller behov av stängning senast från midnatt då förutsättningarna för tillsyn annars påverkas kraftigt.

Förordningen innebär att servering enligt alkohollagen förbjuds under angivna tider, både för de som har serveringstillstånd och för arrangemang som inte är tillståndspliktiga. SKR har förståelse för de risker med kringgående som regeringen ser, men vill ändå framhålla att det inte är möjligt att inom den kommunala tillsynen övervaka det nya förbudet. Detta faktum behöver framhållas särskilt då det under pandemin funnits en stor förväntan på kommunal tillsyn över situationer med risk för smittspridning.

SKR tillstyrker de föreslagna undantagen avseende särskilda boenden och hotell.

SKR anser vidare att det är bra att förordningen beslutats gälla till och med sista februari, det ger bättre förutsättningar för att planera för tillsynsorganisationen med förbudet i åtanke. Om smittläget förändras är det bättre att häva förbudet, än tvärt om.

Kommunernas tillsyn

Även om förslaget i någon mån kan påverka belastningen på tillsynen enligt lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen under sena kvällar och nätter har många kommuner redan i dag lagt ner resurser på tillsyn enligt den lagen utöver den av regeringen beslutade kompensationen. Tillsynen har på många håll i landet varit arbetskrävande och har gett undanträngningseffekter för annan tillsyn.

SKR vill framhålla att även om det av promemorian framgår att förslaget bör ha en begränsad påverkan på kommunernas tillsyn har det under pandemin funnits en stor förväntan och efterfrågan på kommunal tillsyn, t.ex. enligt lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen, både från myndigheter, media och allmänhet. Sådan förväntan har även funnits inom områden där kommunen inte har något tillsynsuppdrag, t.ex. avseende stränder och parker. Påtagliga resurser har fått läggas på att ta hand om klagomål och synpunkter som inte är inom kommunernas tillsynsområden.

Den föreslagna förordningen riskerar att ge ytterligare förväntan. Det är viktigt att regeringen och myndigheter är tydliga med att tillsynsuppdraget inte har ändrats och att inga resurser tillförts för uppdraget, vilket måste innebära att tillsyn enligt den nya förordningen i huvudsak får hanteras inom ramen för planerat uppdrag. Annars finns det en uppenbar risk att tillsynen inte kan motsvara förväntningarna framförallt från allmänheten. Ordinarie tillsyn innefattar inte planerad tillsyn av samtliga verksamheter. Det innebär att eventuell uppföljning av förbudet måste ske genom urvalskontroll eller efter information från Polismyndighet och allmänhet. Den delen av förordningen som berör icke tillståndspliktig verksamhet kan av praktiska skäl överhuvudtaget inte följas upp inom ramen för kommunens tillsyn. Förslaget om införande av förbudet bygger på att allmänheten och berörda verksamheter följer regler och råd.

Förslaget om införandet av tillfälligt förbud mot servering av alkohol bedöms enligt promemorian, totalt sett inte leda till ökade kostnader för kommunerna. SKR vill framhålla att en del av avgifterna för tillsyn enligt alkohollagen ofta baseras på verksamheternas omsättning föregående år. Det finns således en stor risk att tillsynsorganisationens intäkter för 2021 är mindre än förväntat p.g.a. verksamheternas minskade omsättning relaterade till pandemin i stort. Det finns fog att förvänta sig att verksamheternas omsättning ytterligare kommer att påverkas negativt med minskad försäljning som effekt av förslaget om ändring i förordningen.

Sanktioner m.m.

Av promemorian framgår att det ytterst är det en fråga för rättstillämpningen att avgöra tillämpningen av alkohollagens tillsyns- och sanktionsbestämmelser i det fall någon bryter mot förbudet i den föreslagna förordningen. Det är förvisso helt riktigt men SKR vill framhålla behovet av förtydliganden avseende vilka sanktioner som kan bli aktuella vid överträdelse av förordningen. Det behövs omedelbar tillsynsvägledning från nationell och regional nivå specifikt avseende den nya förordningen. Det finns t.ex. oklarheter exempelvis kring vilken tid efter stängning som verksamheter får öppna igen eventuellt med alkoholfria alternativ.

Eventuella beslut i anledning av att förordningen inte följs behöver, mot bakgrund av förordningens tänkta påverkan på smittspridningen, rimligen komma snabbt. Staten behöver hjälpa till med att sprida information om den nya förordningen. Tillämpningen av förordningen kommer stå i fokus för allmänhet, medier och verksamhetsutövare i ett svårt läge.

Informationsspridning, vägledning och eventuell samordning bör kunna ske genom den etablerade organisationen med Folkhälsomyndigheten som nationellt tillsynsvägledande myndighet och länsstyrelsen som har tillsyn inom länet och ska biträda kommunerna med råd i deras verksamhet.

Sveriges Kommuner och Regioner

Staffan Isling

Gunilla Glasare